

VEEVARUSTUSE VÄLISVÕRK

Water supply systems outside buildings

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- standardi EVS 921:2014 uustöötlus;
- jõustunud sellekohase teate avaldamisega EVS Teataja 2022. aasta aprillikuu numbris.

Standardi koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 48 „Vee- ja kanalisatsioonitehnika“, standardi koostamist on korraldanud Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus ning rahastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Standardi on koostanud Eesti Veevarustuse ja Kanalisatsiooni Inseneride Selts. Uustöötamise koostamises osalesid Malle Ütt, Anne Altpere, Raivo Saidlo, Margus Koor, Marti Vaksmann, Karin Pachel, Urve Rehepapp, Joonas Vaabel, Kristi Nakkurt ja Janek Laanearu. Standardi on heaks kiitnud EVS/TK 48.

Standardi mõni osa või mõni standardis kirjeldatud lahendus võib olla patendiõiguse objekt. EVS ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 13.060.30, 91.010.30, 91.140.60

Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autoriõiguse kaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusega. Koduleht www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	6
1 KÄSITLUSALA	7
2 NORMIVIITED	7
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED	8
4 TINGTÄHISED JA ÜHIKUD	14
4.1 Mõõtühikud.....	14
4.2 Tähised	14
4.3 Ühikute ümberarvutus.....	15
5 VEEVARUSTUSE VÄLISVÕRK	15
5.1 Üldsätted.....	15
5.2 Nõuded veevõrgule (toimimise nõuded).....	15
5.2.1 Vee kvaliteet.....	15
5.2.2 Vee tarbimine.....	16
5.2.3 Veevõrgu ohutus.....	17
5.2.4 Tehnilised nõuded	17
5.3 Liigitus	18
5.4 Veevõrgu rajatised.....	18
5.4.1 Üldsätted.....	18
5.4.2 Torustikud.....	18
5.4.3 Armatuur	19
5.4.4 Veetornid, varumahutid ja hüdrofoorid.....	21
5.4.5 Pumbajaamad	22
5.4.6 Veetöotlusjaamad.....	22
5.5 Veevõrgu paiknemine.....	22
5.5.1 Võrguelementide asukoht.....	22
5.5.2 Veetrassi valik.....	22
5.5.3 Likvideeritavad rajatised	23
6 VEEVÕRGU PROJEKTEERIMINE	23
6.1 Projekteerimise eesmärk.....	23
6.1.1 Üldsätted.....	23
6.1.2 Veevõrgu põhinäitajad	23
6.1.3 Projekteerimise lähtedokumendid	24
6.1.4 Projekteerimiseelsed uuringud.....	24
6.1.5 Olemasolevad veevõrgu andmed.....	24
6.2 Veevajaduse hindamine.....	25
6.2.1 Üldsätted.....	25
6.2.2 Elanike veetarbimine.....	25
6.2.3 Tööstusettevõtte veetarbimine	26
6.2.4 Muud tarbijad.....	27
6.2.5 Üldine veetarbimine.....	27
6.2.6 Tuletõrjevesi.....	27
6.3 Veevõrgu hüdrauliline arvutus.....	28
6.3.1 Üldsätted.....	28
6.3.2 Veevõrguskeemi tüübid.....	28
6.3.3 Rõhk veevõrgus.....	29
6.3.4 Torustike arvutus.....	30
6.4 Torustiku projekteerimine.....	33
6.4.1 Üldsätted.....	33
6.4.2 Torustikusisesed jõud	33

6.4.3	Torustikuvälised jõud.....	33
6.4.4	Temperatuuri mõju	33
6.4.5	Tasakaalustamata telgkoormus.....	33
6.4.6	Torustiku paigaldus.....	34
7	SEADMEKAEVUD.....	34
7.1	Üldsätted	34
7.2	Sulgeseadme kaev	34
7.3	Tühjenduskaev	35
7.4	Õhueraldus.....	35
7.5	Hüdrandikaev.....	35
7.6	Torustiku loputusots.....	35
7.7	Luugikomplektid.....	36
8	VEEMAHUTID	36
8.1	Üldsätted	36
8.2	Mahu määramine.....	36
8.3	Veemahuti ehitus.....	37
8.3.1	Materjalid.....	37
8.3.2	Vee tsirkulatsioon.....	39
8.3.3	Mahuti ventilatsioon	39
8.3.4	Vee saastumine.....	40
8.3.5	Vee temperatuur.....	40
8.3.6	Vee kvaliteedi tagamine.....	40
9	PUMPLAD.....	40
9.1	Üldsätted	40
9.2	Peapumpla.....	41
9.3	Rõhutõstepumpla	41
9.4	Puurkaev-pumpla.....	41
10	VEEVÕRGU EHITAMINE	43
10.1	Üldnõuded	43
10.2	Ehitustööde teostamine.....	43
10.2.1	Üldsätted	43
10.2.2	Ehitustööde planeerimine	43
10.2.3	Ehitusmaterjalid	44
10.2.4	Kaevetööd ja torustike paigaldus.....	45
10.2.5	Täpsusnõuded torustike ja kaevude paigaldamisel	45
10.2.6	Torustike ja kaevude likvideerimine.....	45
10.2.7	Veevärgi kaevude renoveerimine.....	46
10.2.8	Vahekaugused allmaavõrkudest ja -rajatistest	46
10.2.9	Torustiku kaitsmine saastumise eest.....	46
10.2.10	Armatuuri, liitmike ja muude toruosade paigaldamine	46
10.2.11	Tõmbekindlad toruühendused	46
10.2.12	Keevisühendused.....	46
10.2.13	Ühendused rajatistega.....	46
10.2.14	Ülesujumise vältimine	47
10.2.15	Kompensaatorid ja joonpaisumine	47
10.2.16	Hülsstorud.....	47
10.2.17	Kontroll ja järelevalve.....	47
10.3	Torustike toestamine.....	48
10.3.1	Üldnõuded	48
10.3.2	Torustike toestamine betoonist toeplokkidega.....	48
10.3.3	Sulgeseadmete toestamine kaevudes	48
10.4	Korrosiooni- ja saastumiskaitse.....	49

10.4.1	Väline kaitse	49
10.4.2	Sisemine kaitse.....	49
10.4.3	Kaitsemeetmed agressiivses keskkonnas	49
10.5	Torustiku katsetamine	50
10.5.1	Põhinõuded.....	50
10.5.2	Ohutus.....	50
10.5.3	Torustiku täitmine.....	50
10.5.4	Kaeviku täitmine ja ankurdus.....	51
10.5.5	Katselõigu valik.....	51
10.5.6	Katsetused.....	51
10.6	Uute torustike desinfitseerimine.....	53
11	KASUTAMINE JA HOOLDUS	54
11.1	Üldsätted.....	54
11.2	Hooldusplaan	54
11.3	Keskkonnakaitse ja tööohutus.....	55
11.4	Veevõrgu kasutamine.....	55
11.4.1	Veevõrgu kaardistamine	55
11.4.2	Hüdraulilised uuringud.....	55
Lisa A (teatmelisa)	Rõhk ja hüdrauliline löök.....	56
Lisa B (teatmelisa)	Veevajaduse hindamine.....	58
Lisa C (teatmelisa)	Torustikud	59
Lisa D (teatmelisa)	Seadmed.....	62
Lisa E (teatmelisa)	Seadmekaevude näited.....	66
Lisa F (teatmelisa)	Torustike toetus ja ankurdamine.....	69
Lisa G (teatmelisa)	Mahuti varumaht.....	72
Lisa H (teatmelisa)	Viskoelastsete torude surveproov	73
Kirjandus.....		75

SISSEJUHATUS

Standardis esitatud nõuete ja ettekirjutuste täitmine peab tavatingimustes kindlustama välisveevärgi, sh ühisveevärgi pideva ja ohutu töö ning tagama tarbija varustamise kvaliteetse joogiveega ette antud koguses ja rõhul. Standardi uustöötlusel on arvestatud kehtivate õigusaktide ja direktiivdokumentidega. Standard arvestab välisveevärgi tänapäevast tehnilist taset ja on kooskõlas Euroopa Liidu välisveevärgi standarditega.

Standardi kasutajalt eeldatakse veevarustuselast tehnilist ettevalmistust ja veevarustust puudutava seadustiku tundmist.

Standardis ei käsitleta põhjalikult tuletõrje veevarustust. Tuletõrje veevarustuse lahenduses tuleb lähtuda asjakohastest õigusaktidest ja tuletõrjealastest standarditest.

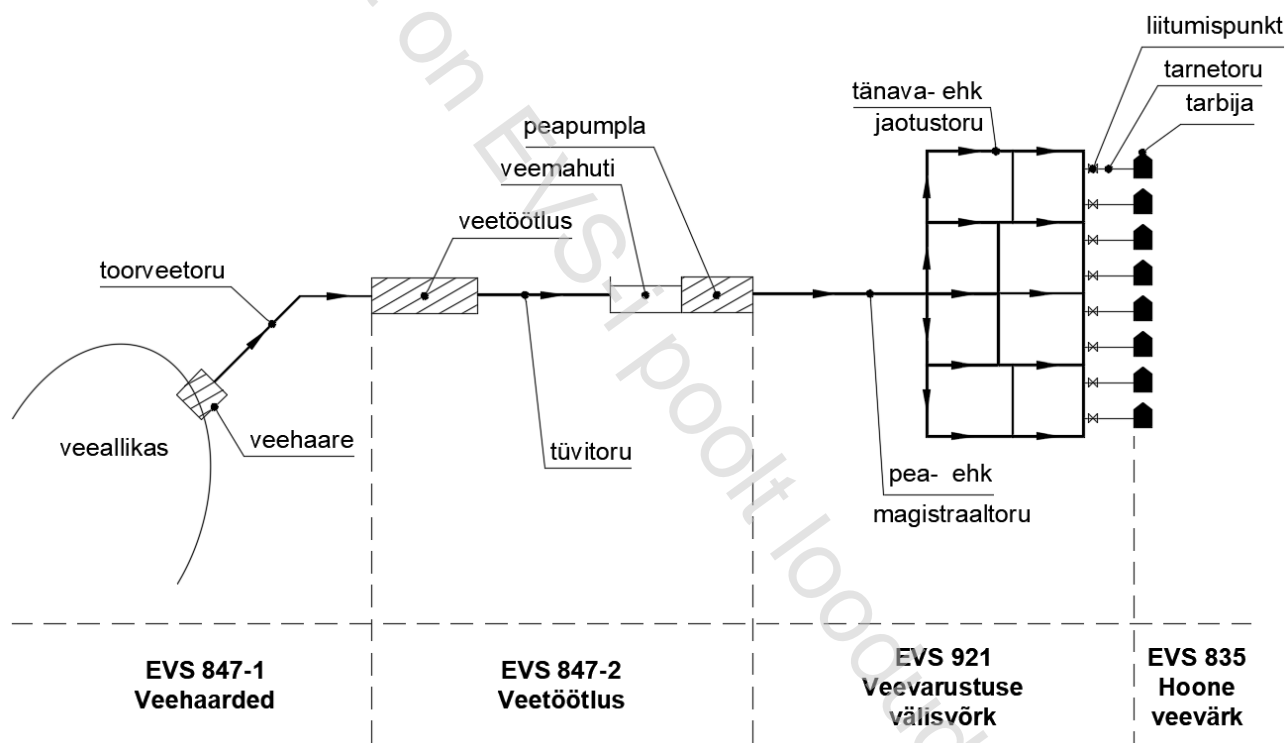
1 KÄSITLUSALA

See Eesti standard on rakendatav omandivormist sõltumata veevarustuse välisvõrkudele, sealhulgas veevõrgule alates veetöötusjaamast või puurkaev-pumplast kuni hoonete välisseinani. Standard on alus veevõrgu projekteerimisel, veetorustike dimensioonimisel ja pumpade ning teiste abiseadmete valimisel ning on kasutatav nii uue veevõrgu rajamisel kui ka olemasoleva veevõrgu laiendamisel ja ümberehitamisel.

Standardis määratakse kindlaks funktsionaalsed nõuded veevarustuse välisvõrgule planeerimise, projekteerimise, ehitamise, käitamise, hoolduse ja eksploatatsiooni asjus ning tegevused nõuete täitmiseks.

Veekäitluses sisaldub veehaare, veetöötus, vee säilitamine ja edastamine (veevarustuse välisvõrk/ jaotamine) tarbijale (vt joonis 1).

Veehaarde-veeallika valikul juhinduda asjakohastest õigusaktidest ja standardist EVS 847-1, vee töötlemisel juhinduda standardist EVS 847-2, vee jaotamisel tarbijale juhinduda asjakohastest õigusaktidest ning standarditest EVS 921 ja EVS 835.

Joonis 1 — Veekäitluse skeem

2 NORMIVIITED

Allpool nimetatud dokumentidele on tekstis viidatud selliselt, et nende sisu kujutab endast kas osaliselt või tervenisti selle dokumendi nõudeid. Dateeritud viidete korral kehtib üksnes viidatud väljaanne. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim väljaanne koos võimalike muudatustega.

EVS 812 (kõik osad). Ehitiste tuleohutus

EVS 835. Hoone veevõrk

EVS 843. Linnatänavad

EVS 847-1. Veevärk. Osa 1: Veehaarded

EVS 847-2. Veevärk. Osa 2: Veetöötlus

EVS-EN 124 (kõik osad). Restkaevude päised ja hoolduskaevude päised sõiduteede ja jalakäijate aladele

EVS-EN 805. Water supply – Requirements for systems and components outside buildings

EVS-EN 1508. Water supply – Requirements for systems and components for the storage of water

EVS-EN 1610. Äravoolu- ja kanalisatsioonitorustike ehitamine ja katsetamine

EVS-EN 12889. Äravoolu- ja kanalisatsioonitorude kaevikuta paigaldamine ja katsetamine

EVS-EN 13598-2. Maa-alused surveta äravoolu ja kanalisatsiooni plasttorustikud. Plastifitseerimata polü(vinüülkloriid) (PVC-U), polüpropüleen (PP) ja polüetüleen (PE). Osa 2: Hooldus- ja kontrollkaevude spetsifikatsioonid

EVS-EN 14339. Maa-alused tuletõrjehüdrandid

EVS-EN 14457. General requirements for components specifically designed for use in trenchless construction of drains and sewers

RIL 77. Pinnasesse ja vette paigaldatavad plasttorud. Paigaldusjuhend

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Standardi rakendamisel kasutatakse allpool esitatud termineid ja määratlusi.

3.1

agressiivne pinnas (*aggressive soil*)

pinnas, millel on korrosiooni tekitav või mingi muu ebasoodus mõju torustikele ning mis nõuab erilise tähelepanu pööramist kaitsemeetoditele

3.2

asjaomane ametkond (*relevant authority*)

asutus, millel on seadusjärgne kontrolliõigus (selle standardi tähenduses kohalik omavalitsus või vee-ettevõtte)

3.3

arvutusrõhk (DP) (*design pressure*)

projekteerija määratud rõhutsooni või süsteemi suurim tööõhk, mis arvestab süsteemi arengut tulevikus, kuid ei arvesta hüdraulilist lööki

3.4

arvutusvooluhulk (*design flow*)

vooluhulk, mida veevärgi projekteerimisel kasutatakse süsteemi elementide (torustikud, pumbad, mahutid jms) dimensioonimiseks

3.5

dünaamiline rõhk (*dynamic pressure*)

voolukiirusega määratud rõhk